автономне вирощування молодняку свиней на глибокій підстилці і спрощує процес утилізації гною.

Перспективи подальших досліджень. Проблема збереження енергоносіїв без зниження комфорту утримання свиней та їх продуктивності за дії різних сезонних факторів в останні роки є досить актуальною, тому розробка та застосування приміщень з певним рівнем термостабілізації потребує подальшого вивчення та впровадження.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ:

1. Іванов.В.О. Біологія свиней: навч. посібник / В.О.Іванов, В.М.Волошук. - К. :Нічлава, 2009. -240 с.
2. Насонова Д. Холод на глубокой подстилке. Свиноводы тестируют альтернативную технологію // Агробизнес. –№5, 2006. – С.52-56.
3. Редников В.Л., Тарасова О. А., Доронина С. А. Экономическая эффективность альтернативного метода содержания свиней. Доступ до джерела інформації: http://catalog-statei.ru/view_article.php?id=641.
4. Повод М.Г Динаміка інтерєрних показників свиней при вирощуванні в умовах глибокої незмінної підстилки / М.Г. Повод, В.О. Баранченко , Е.В Єсіна // Вісник дніпропетровського державного аграрного університету.–Дніпропетровськ, 2008. –№2. –С.121-125.
5. Содержание свиней на глубокой подстилке. Доступ до джерела інформації: http://catalog-statei.ru/view_article.php?id=641. http://hitagro.ru/soderzhanie-svinej-na-glubokoj-podstilke.
6. Труфанов Б. С. Совершенствование технологии уборки навоза с разработкой устройства для разрушения пласта при содержании свиней на глубокой подстилке. дис. … кандидат техн. наук: 05.20.01/ Труфанов Борис Сергеевич. - Мичуринск- наукоград, 2010. -169 с.
7. Чертков Д. Малозатратная технология однофазного содержания свиней с элементами дифференцированного кормления при холодном методе их выращивания / Д. Чертков //Свиноводство. – 2006. – № 1. – С. 16-17.

УДК 636.32

ВІДТВОРНА ЗДАТНІСТЬ ВІВЦЕМАТОК ТАВРІЙСЬКОГО ТИПУ АСКАНІЙСЬКОЇ ТОНКОРУННОЇ ПОРОДИ

***Горб І.М.** - Інститут тваринництва степових районів ім. М.Ф. Іванова «Асканія-Нова» - Національний науковий селекційно-генетичний центр з вівчарства*
***Вовченко Б.О.** - д.с.-г. н., професор, Херсонський ДАУ*

Постановка проблеми. Вивчення відтворної здатності вівцематок таврійського типу асканійської тонкорунної породи племзаводу ДПДГ "Асканійське", має важливе теоретичне та практичне значення [1,2,3] . Таврійський тип асканійської породи це нове селекційне досягнення. У цьому зв'язку актуаль-

ним є визначення показників продуктивності в нових умовах використання та відтворювальної здатності вівцематок.

Стан вивчення проблеми. В останні роки на фоні кризи відбулося різке скорочення поголів'я овець, що призвело до зменшення виробництва продукції вівчарства В умовах, що склалися, одним з резервів підвищення економічної ефективності виробництва продукції вівчарства є покращення відтворних якостей овець. Висока відтворювальна здатність вівцематок є однією з головних умов рентабельності даної галузі. Відтворювальна здатність овець можливо забезпечити завдяки організації найповнішого використання маточного поголів'я, підвищення плодючості, зниження яловості та регулювання строків осіменіння.

Відтворення стада в широкому (онтогенетичному) розумінні є найголовнішою складовою технології виробництва продукції овець, оскільки з ним пов'язано все інше в загальній технологічній системі. Згодовують корми, утримують і доглядають тварин конкретних статевих і вікових груп, органічно пов'язаних між собою цілісним процесом зміни поколінь за рахунок відтворення стада.

Біологічними параметрами відтворення стада є: сезонність статевої активності (висока восени), статева (4-6 міс) та господарська (16-18 міс, іноді близько 9-10 міс) зрілість, тривалість статевого циклу (16-18 діб) і охоти (24-74 год.), строк овуляції (через 20-30 год. після настання охоти), життєздатність сперміїв у статевих шляхах вівцематки (27-48 год.), тривалість кітності (147-152 доби) та молозивного періоду (2-3 доби), строк відлучення ягнят від вівцематки (4 міс, раннє — у 2-2,5 міс), тривалість використання баранів-плідників (4 роки) і вівцематок (5 років), багатоплідність (130-150%, у деяких порід 200-220%), інтенсивність і тривалість росту овець (найвища до 4-6, дещо нижча — до 16-18-місячного віку, зовсім низька — в наступний період, хоча ріст овець триває 3-4 роки). З урахуванням біологічних показників здійснюються виробничі процеси відтворення стада овець.

Парування овець. Строки парування визначають з урахуванням сезону статевої активності овець та конкретних природних і виробничих умов господарства. В Україні практикують зимове й весняне ягніння вівцематок, тому парувальний сезон припадає на серпень — листопад. Оскільки барани-плідники та вівцематки на період парування (штучного осіменіння) повинні мати високу (заводську) вгодованість, їм заздалегідь (за 1,5-2 міс) збільшують поживність раціону (на 15-20 %). Вівцематок в охоті відбирають кожного ранку .за допомогою баранів-пробників (один баран на 50-60 вівцематок в отарі). Після осіменіння їх утримують окремо до наступного ранку, коли знову їх перевіряють баранами-пробниками. Тварин, у яких охота триває, направляють на пункт штучного осіменіння разом із новою партією відібраних вівцематок. Така система роботи зберігається протягом усього парувального періоду (40-45 днів). У невеликих господарствах можна використовувати й природне парування. При ручному паруванні порядок роботи збігається з попереднім (тільки без застосування штучного осіменіння), при вільному баранів-плідників разом з вівцематками утримують постійно або тільки вночі.

До ягніння готують як вівцематок, так і приміщення. За місяць до очікуваного строку ягніння приміщення звільняють від гною, білять, ремонтують,

дезінфікують, обладнують тепляк і флігелі. В тепляку (центральній частині кошари) за допомогою щитів облаштовують родильний оцарок (3х6 м), клітки-кучки (1 х 1,5 м) та невеликі оцарки (3 х6 м) для утримання вівцематок з приплодом у перші дні після ягніння. У флігелях (спочатку в одному, а потім і в другому) обладнують більші оцарки (6 х 9, 9 х 9 м та інших розмірів) для утримання вівцематок з ягнятами старшого віку. Тепляк і флігелі вистеляють товстим (30-40 см) шаром соломи. У баз теж додають підстилку (солому) і формують товстий, сухий і чистий її шар для постійного утримання вівцематок. Оскільки за останні два місяці кітності приріст маси плода становить 75-80 % від маси новонародженого ягняти, поживність раціону вівцематок на цей період збільшують на 30-40 % порівняно з холостими.

У зв'язку з цим вивчення і вдосконалення відтворних якостей нових ліній овець таврійського типу асканійської тонкорунної породи при внутрілінійному і міжлінійному типах підбору є актуальним, має наукову і практичну значущість для збільшення поголів'я, підвищення продуктивності [4, 5] .

Матеріал та методика досліджень. Робота виконана у ДПДГ «Асканійське» Каховського району Херсонської області на поголів'ї овець таврійського типу асканійської тонкорунної породи. Було відібрано 268 голів вівцематок яких було розподілено на дві групи, за типами підбору внутрілінійний (n=136) та міжлінійний (n=132). Під час осіменіння матки піддослідних груп мали середню вгодованість та відмінні показники живої маси. Були отримані нащадки від піддослідних тварин і сформовано дві групи ярок.

Впродовж досліду вівцематкам і яркам згодовували однаковий по складу раціон який складався із кукурудзяного силосу, бобово-злакового сіна, концентрованих кормів, а в літній період зеленої маси.

Відтворювальну здатність вівцематок визначено за їхньою заплідненістю, плодючістю, а також за кількістю ягнят (живі, мертвонароджені, абортовані), одержаних з розрахунку на 100 вівцематок.

Ріст та розвиток, зміну особливостей будови тіла ярок з віком вивчали шляхом індивідуального зважування при народженні у віці 4 місяців з подальшим обчисленням їх середньодобових приростів

Результати досліджень. Результати відтворювальної здатності вівцематок наведено в таблиці 1. Встановлено, що з 268 голів запліднених вівцематок об'ягнилося 240 голів (відповідно по піддослідних групах 120 і 120 голів), заплідненість становила при внутрілінійному підбору 88,2% а- при між лінійному підбору 90,9% (табл.1).

Одержано 340 ягнят (по групах 171 і 171 ягнят) зі середньою плодючістю 142,5%.

Збереженість визначали за показниками їх загибелі від народження до відлучення у 4- місячному віці. Збереженість ягнят при внутрілінійному підборі 95,9% переважали міжлінійних на 4,6%. Вихід ягнят на 100 маток при відлученні був при внутрілінійному підборі 136,7%, що вище міжлінійних на 6,7 %.

Таблиця 1- Відтворювальна здатність вівцематок та збереженість ягнят

Тип підбору	Осіменіння, гол	Обягнилось маток, гол.	Заплідненість, %	Одержано ягнят, гол.	Багатоплідність, %	Збереженість, %	Вихід ягнят на 100 маток, %
Внутрілінійний	136	120	88,2	171	142,5	95,9	136,7
224х224	29	26	89,7	33	126,9	96,9	123,1
517х517	15	13	86,7	17	130,8	94,1	123,1
227х227	26	24	92,3	33	137,5	96,9	133,3
375х375	23	21	91,3	31	147,6	96,7	142,9
369х369	24	20	83,3	35	175,0	97,1	170,0
58х58	19	16	84,2	22	137,5	90,9	125,0
Міжлінійний	132	120	90,9	171	142,5	91,2	130,0
224х369	29	26	89,7	33	126,9	87,8	111,5
517х227	12	11	91,7	15	136,4	93,3	127,3
227х517	24	22	91,7	31	140,9	96,7	136,4
375х224	23	21	91,3	31	147,6	83,8	123,8
369х375	25	24	96,0	36	150,0	94,4	141,7
58х375	19	16	84,2	25	156,2	92,0	143,8

Повноцінна годівля піддослідних вівцематок у період суягності обумовила ріст та розвиток ягнят у ембріональний період та високу молочність, яка позитивно вплинула на постембріональний розвиток (табл.2).

Таблиця 2 - Жива маса ярочок при народженні та відлученні

Тип підбору	Жива маса, кг			Прирости живої маси за період підсису	
	при народженні	в 20днів	при відлученні	абсолютний, кг	середньо-добовий, г
Внутрілінійний	4,43	11,87	26,23	21,8	182
224х224	4,53	12,24	26,00	21,47	179
517х517	4,50	12,6	27,17	22,67	189
227х227	4,58	12,28	25,46	20,88	174
375х375	4,48	12,00	25,33	20,85	174
369х369	4,07	10,86	26,14	22,07	184
58х58	4,47	11,25	27,33	22,86	191
Міжлінійний	4,36	11,00	27,36	22,90	191
224х369	4,55	10,66	28,00	23,45	195
517х227	4,70	-	26,71	22,01	183
227х517	4,60	11,94	26,28	21,68	181
369х375	4,14	10,92	27,50	23,36	195
58х375	4,38	11,00	26,22	21,84	182
375х224	4,33	10,47	29,43	25,10	209

Інтенсивність росту ярочок у період підсису (120 днів) наведено в таблиці 2. Якщо при народженні середня жива маса ярочок піддослідних груп була майже однаковою і знаходилась на рівні 4,36-4,43 кг, то вже при відлу-

ченні у тварин міжлінійного типу підбору цей показник був на рівні 27,36 кг, що було вище на 1,13 кг, або на 4,3% порівняно з внутрілінійним підбором.

Збільшення інтенсивності росту тварин міжлінійного типу підбору, за чотири місяці експерименту, підтверджують показники абсолютного та середньодобового приросту живої маси , які були на рівні 22,9 кг та 191 г, що більше порівняно з внутрілінійним відповідно на 1,1 кг або на 5,0 %/

Висновки. Проведений аналіз заплідненості вівцематок з різними типами підбору свідчить, що при між/лінійному підборі 90,9% переважали за заплідненністю внутрілінійний підбор на 2,7%. Збереженість ягнят до відлучення була кращою у тварин при внутрілінійному підборі 95,9% переважали міжлінійних на 4,7%. При досліджені живої маси при народжені суттєвої різниці не встановлено, а при відлученні жива маса при міжлінійнийному підборі становила 27,3 кг , або була вище на 4,3% порівняно з внутрілінійним підбором.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ:

1. Даниленко Г.К. Особливості відтворення овець у сучасних умовах
а. / Г,К. Даниленко// Пропозиція. - 2000. - № 1. - С. 62-65.
2. Крилова О.М. Продуктивність та деякі біологічні особливості овець нових ліній таврійського внутріпородного типу асканійської тонкорунної породи/ О.М. Крилова / / Таврійський науковий вісник. - Вип. 38 - Херсон. - 2005.- С. 135-139.
3. Летучев К.П. Відтворення поголів'я овець / К.П. Летучев / // Овцеводство. М. «Урожай». 1971. - С. 85-88.
4. Вівчарство України /.[В.М. Іовенко, П.І. Польська, О.Г. Антонець та інш.]. - К.: Аграрна наука, 2006. – 605 с.
5. Методические указания по исследованию шерсти овец. - М. – 1958. - 54. с.

УДК 631.22.018.002.84

ОСОБЛИВОСТІ ГОМОГЕНІЗАЦІЇ ГНОЙОВИХ СТОКІВ ЗА РІЗНИХ СИСТЕМ ГНОЄВИДАЛЕННЯ

Іванов М.Ю. – *директор, ТОВ «Екоенергобуд»,*
Волощук В.М. – *директор, Інституту свинарства і АПВ НААНУ, доктор с.-г. наук,*
Іванов В.О. – *д.с.-г.н., професор, с.н.с., Інститут свинарства і АПВ НААНУ*

Постановка проблеми. Відомо, що свинарські промислові комплекси є джерелом величезних обсягів гнойових стоків, які є одними з основних забруднювачів навколишнього середовища у тваринництві і суттєво погіршують екологічну ситуацію. Без відповідної переробки використовувати гнойові стоки в якості добрив не доцільно, так як вони містять шкідливі мікроорганізми, яйця гельмінтів, насіння бур’янів, тощо. Так, на свинокомплексі потужністю